

Cuprins

Abrevieri	9
Prefață	11
CAPITOLUL I. NOȚIUNI GENERALE CU PRIVIRE LA URMĂRIREA PENALĂ	13
Secțiunea I. Urmărirea penală – prima fază a procesului penal.....	13
1.1. Preliminarii.....	13
1.2. Necesitatea și importanța urmăririi penale.....	19
Secțiunea II. Obiectul, scopul, sarcinile și limitele urmăririi penale.....	21
2.1. Obiectul urmăririi penale.....	21
2.2. Scopul și sarcinile urmăririi penale.....	24
2.3. Limitele urmăririi penale.....	26
Secțiunea III. Trăsăturile specifice urmăririi penale.....	27
3.1. Considerații introductive.....	27
3.2. Caracterul parțial confidențial și lipsa de publicitate specifică fazei de judecată.....	28
3.3. Caracterul limitat al contradictorialității în faza de urmărire penală.....	30
3.4. Caracterul preponderent scris al actelor de urmărire penală.....	32
3.5. Subordonarea ierarhică în efectuarea actelor de urmărire penală.....	33
Secțiunea IV. Organele de urmărire penală.....	35
4.1. Aspecte introductive.....	35
4.2. Ministerul Public.....	36
4.2.1. Aspecte introductive.....	36
4.2.2. Organizarea Ministerului Public.....	37
4.2.3. Atribuțiile Ministerului Public.....	38
4.2.4. Organizarea și atribuțiile Direcției Naționale Anticorupție.....	40
4.2.5. Organizarea, atribuțiile și competența Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism („D.I.I.C.O.T.”).....	43

4.2.6. Organizarea și atribuțiile Secției pentru investigarea infrafracțiunilor din justiție	46
4.3. Organele de cercetare penală.....	49
4.3.1. Preliminarii	49
4.3.2. Organele de cercetare penală ale poliției judiciare.....	49
4.3.3. Organele de cercetare penală speciale	51
Secțiunea V. Subiecții procesuali principali și drepturile acestora.....	52
5.1. Preliminarii	52
5.2. Suspectul	52
5.3. Persoana vătămată	53
Secțiunea VI. Părțile în procesul penal	55
6.1. Inculpatul.....	55
6.2. Partea civilă.....	55
6.3. Partea responsabilă civilmente.....	56
Secțiunea VII. Asistența juridică și reprezentarea.....	56
7.1. Avocatul.....	56
7.2. Asistența juridică a suspectului sau a inculpatului (art. 89 C. pr. pen.).....	57
7.2.1. Asistența juridică obligatorie a suspectului sau a inculpatului	58
7.3. Avocatul din oficiu (art. 91 C. pr. pen.)	58
7.4. Drepturile avocatului suspectului și inculpatului.....	59
7.5. Asistența juridică a persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente	60
7.6. Consultarea dosarului	60
7.7. Reprezentarea.....	61
CAPITOLUL II. COMPETENȚA ÎN MATERIE PROCESUAL PENALĂ	62
Secțiunea I. Noțiunea și formele competenței.....	62
1.1. Noțiune.....	62
1.2. Formele competenței.....	63
1.2.1. Aspecte generale.....	63
1.3. Formele fundamentale ale competenței	64
1.3.1. Competența funcțională (ratione officii)	64
1.3.2. Competența materială (ratione materiae).....	64
1.3.3. Competența teritorială (ratione loci).....	65
1.3.4. Competența pentru infracțiunile săvârșite pe teritoriul României	66

1.3.5. Competența pentru infracțiunile săvârșite în afara teritoriului României	67
1.4. Formele subsidiare ale competenței	68
1.4.1. Competența personală (ratione personae)	68
1.4.2. Competența specială.....	69
Secțiunea II. Competența organelor de urmărire penală	70
2.1. Competența procurorului.....	70
2.2. Competența organelor de cercetare penală ale poliției judiciare	72
2.3. Competența organelor de cercetare penală speciale	73
2.4. Competența judecătorului de drepturi și libertăți	74
2.5. Competența judecătorului de cameră preliminară.....	74
Secțiunea III. Alte reglementări cu privire la competența organelor de urmărire penală	75
3.1. Prorogarea de competență. Aspecte generale.....	75
3.2. Extinderea competenței teritoriale.....	76
3.3. Verificarea competenței.....	77
3.4. Incompatibilitatea organelor de urmărire penală.....	77
3.4.1. Noțiunea de incompatibilitate.....	77
3.4.2. Cazurile de incompatibilitate ale organelor de urmărire penală	78
3.4.3. Remediile incompatibilității.....	79
3.5. Actele încheiate de unele organe de constatare ce nu fac parte din structura organelor judiciare.....	81
3.6. Actele încheiate de comandanții de nave și aeronave	82
3.7. Dispoziții comune privind urmărirea penală	83
Secțiunea IV. Supravegherea exercitată de procuror în activitatea de urmărire penală.....	85
4.1. Preliminarii.....	85
4.2. Obiectul supravegherii și modalitățile de exercitare a supravegherii.....	85
4.2.1. Trecerea cauzei de la un organ la altul.....	86
4.3. Dispoziții date de procuror.....	87
4.4. Infirmarea actelor sau măsurilor procesuale nelegale.....	87
4.5. Autorizarea, încuviințarea și confirmarea de către procuror a actelor de urmărire penală	88

CAPITOLUL III. SESIZAREA ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ	89
Secțiunea I. Modurile de sesizare	89
1.1. Aspecte introductive	89
1.2. Plângerea, mod general de sesizare	90
1.3. Denunțul	93
1.4. Sesizarea din oficiu	95
1.5. Constatarea infracțiunilor flagrante	96
1.6. Cazul art. 360 C. pr. pen. (constatarea infracțiunilor de audiență)	98
Secțiunea II. Modurile speciale de sesizare	99
2.1. Preliminarii	99
2.2. Plângerea prealabilă (mod special de sesizare a organelor judiciare)	99
2.2.1. Noțiunea de plângere prealabilă	99
2.3. Persoanele care pot introduce plângere prealabilă (titularii plângerii prelabile)	102
2.4. Conținutul și termenul de introducere a plângerii prelabile	103
2.5. Organele cărora li se adresează plângerea prealabilă și obligațiile organului de urmărire penală	105
 CAPITOLUL IV. ÎNCEPEREA ȘI EFECTUAREA URMĂRIIRII PENALE	 106
Secțiunea I. Importanța începerii urmăririi penale	106
1.1. Aspecte generale	106
Secțiunea II. Condițiile cerute de lege pentru a se putea dispune începerea urmăririi penale	108
2.1. Existența unei sesizări legale și inexistența unui caz de împiedicare a începerii urmăririi penale	108
2.2. Cazuri care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale	110
2.2.1. Cazurile în care acțiunea penală este lipsită de temei	110
2.2.2. Cazurile în care acțiunea penală este lipsită de obiect	113
2.3. Continuarea procesului penal la cererea suspectului sau inculpatului	118
Secțiunea III. Procedura începerii urmăririi penale	118
3.1. Procedura începerii urmăririi penale în cazul în care sunt întrunite condițiile cerute de lege	118
3.2. Obligația organelor de urmărire penală	119

3.3. Aducerea la cunoștință a calității de suspect și procedura audierii anticipate	120
Secțiunea IV. Efectuarea urmăririi penale	121
4.1. Aspecte preliminare.....	121
4.2. Punerea în mișcare a acțiunii penale.....	122
4.3. Extinderea urmăririi penale sau schimbarea încadrării juridice.....	124
4.4. Exercițarea acțiunii penale	125
4.5. Stingerea acțiunii penale sau epuizarea acesteia.....	126
Secțiunea V. Acțiunea civilă în procesul penal	127
5.1. Noțiunea de acțiune civilă în procesul penal	127
5.2. Trăsăturile specifice acțiunii civile.....	128
5.3. Obiectul acțiunii civile în procesul penal.....	129
5.4. Repararea pagubei în natură se poate face în mai multe feluri, și anume:	130
5.5. Repararea pagubei prin plata unor despăgubiri bănești.....	131
5.6. Subiecții acțiunii civile în procesul penal	131
5.7. Condițiile necesare pentru exercitarea acțiunii civile în cadrul procesului penal	132
5.8. Exercițarea acțiunii civile	134
5.8.1. Dreptul de opțiune în exercitarea acțiunii civile.....	135
5.8.2. Pornirea și exercitarea acțiunii civile la instanța penală	136
5.8.3. Pornirea și exercitarea acțiunii civile de către persoana vătămată, respectiv partea civilă	136
5.8.4. Exercițarea din oficiu a acțiunii civile.....	138
5.9. Tranzacția, medierea și recunoașterea pretențiilor civile	138
5.10. Raportul dintre acțiunea penală și acțiunea civilă	139
5.11. Rezolvarea acțiunii civile în procesul penal	139
Secțiunea VI. Efectuarea urmăririi penale de către procuror și suspendarea urmăririi penale.....	140
6.1. Efectuarea urmăririi penale de către procuror	140
6.2. Preluarea cauzelor de la alte parchete și trimiterea cauzei la un alt parchet.....	140
6.3. Suspendarea urmăririi penale.....	141
6.4. Cazuri de suspendare	141
6.5. Ordonanța de suspendare	142
6.6. Sarcini ale organului de cercetare în timpul suspendării	143
Secțiunea VII. Soluțiile de neurmărire și netrimite în judecată	144

7.1. Aspecte generale.....	144
7.2. Clasarea cauzelor.....	145
7.3. Renunțarea la urmărirea penală (art. 318 C. pr. pen.).....	147
7.4. Continuarea urmăririi penale la cererea suspectului sau a inculpatului.....	150

CAPITOLUL V. ÎNCHEIEREA FAZEI DE URMĂRIRE PENALĂ ȘI TRIMITEREA ÎN JUDECATĂ.....	151
Secțiunea I. Activități specifice încheierii fazei de urmărire penală	151
1.1. Considerații preliminare	151
1.2. Întocmirea referatului de terminare a urmăririi penale, conținutul acestuia și înaintarea lui la procuror.....	152
1.3. Verificarea lucrărilor de urmărire penală	153
1.3.1. Aspecte introductive.....	153
1.3.2. Verificarea lucrărilor de urmărire penală de către procuror.....	154
1.4. Rezolvarea cauzelor de către procuror	155
1.5. Restituirea pentru refacerea cercetării penale sau trimiterea cauzei la organul competent.....	156
Secțiunea II. Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței de judecată.....	158
2.1. Aspecte generale.....	158
2.2. Rechizitoriul, act de sesizare a instanței.....	159
2.3. Cuprinsul rechizitoriului.....	161
Secțiunea III. Reluarea urmăririi penale.....	163
3.1. Aspecte generale.....	163
3.2. Cazurile de reluare a urmăririi penale.....	164
Secțiunea IV. Plângerea împotriva actelor și măsurilor de urmărire penală	167
4.1. Considerații preliminare	167
4.2. Condiții generale de exercitare a plângerii.....	168
4.3. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire ale organelor de cercetare penală	170
4.4. Plângerea împotriva actelor procurorului	170
4.5. Plângerea împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteri în judecată (art. 340 C. pr. pen.)	172
Secțiunea V. Procedura în camera preliminară	173

5.1. Soluționarea plângerii de către judecătorul de cameră preliminară (art. 341 C. pr. pen.)	173
5.2. Măsurile premergătoare	176
5.2.1. Procedura în camera preliminară.....	177
5.3. Soluțiile	177

CAPITOLUL VI. ACTIVITATEA DE PROBAȚIUNE ÎN FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ	181
Secțiunea I. Noțiunea, importanța și obiectul probațiunii	181
1.1. Noțiunea de probe și importanța acestora în procesul penal	181
1.2. Obiectul probațiunii	184
1.3. Sarcina probațiunii	188
1.4. Cerințele probelor	189
1.5. Administrarea probelor	191
1.6. Aprecierea probelor	193
1.7. Clasificarea probelor	194
1.7.1. Criterii de clasificare	194
1.7.2. Categoriile de probe	195
Secțiunea II. Mijloacele de probă	196
2.1. Noțiunea și importanța mijloacelor de probă	196
2.2. Audierea persoanelor. Reguli generale	198
2.3. Audierea suspectului sau inculpatului	199
2.3.1. Procedura de consemnare a declarațiilor suspectului sau inculpatului	200
2.4. Declarațiile persoanei vătămate, părții civile și a părții responsabile civilmente (a se vedea anexa nr. 42)	204
2.4.1. Modul de audiere a persoanei vătămate	204
2.4.2. Modul de audiere a părții civile și a părții responsabile civilmente	207
2.4.3. Protecția persoanei vătămate și a părții civile	207
Secțiunea III. Declarațiile martorilor	208
3.1. Aspecte generale	208
3.1.1. Persoane care nu pot fi ascultate ca martor	210
3.1.2. Persoane care au dreptul de a refuza să dea declarații în calitate de martor	211
3.1.3. Obiectul și limitele declarației martorului	212
3.2. Procedura de ascultare a martorilor	213
3.3. Protecția martorilor	216

3.4. Persoane care participă la efectuarea unor acte procedurale (martorii asistenți)	219
3.5. Confruntarea	219
3.6. Identificarea persoanelor și a obiectelor	220
Secțiunea IV. Înscrisurile ca mijloc de probă	223
4.1. Mijloacele de probă scrise	223
4.2. Procesele-verbale ca mijloc de probă.....	223
4.3. Comisia rogatorie	224
4.4. Delegarea	225
Secțiunea V. Metode speciale de supraveghere sau cercetare	226
5.1. Dispoziții generale	226
5.2. Supravegherea tehnică	228
5.3. Procedura de emitere, de punere în executare și de prelungire a mandatului de supraveghere tehnică (art. 140, 142 și 144 C. pr. pen.)	230
5.4. Autorizarea unor măsuri de supraveghere tehnică de către procuror	234
5.4.1. Semnarea, verificarea și certificarea datelor rezultate din activitățile de supraveghere tehnică (art. 142 ¹ C. pr. pen.)	235
5.5. Consemnarea activităților de supraveghere tehnică (art. 143 C. pr. pen.)	236
5.5.1. Informarea persoanei supravegheate (art. 145 C. pr. pen.)	237
5.5.2. Conservarea materialelor rezultate din supravegherea tehnică (art. 146 C. pr. pen.)	238
5.5.3. Obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane (art. 146 ¹ C. pr. pen.)	238
5.6. Reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale.....	240
Secțiunea VI. Utilizarea investigatorilor sub acoperire. Participarea autorizată la anumite activități și livrarea supravegheată.....	242
6.1. Utilizarea investigatorilor sub acoperire sau cu identitate reală și a colaboratorilor	242
6.2. Măsurile de protecție a investigatorilor sub acoperire și a colaboratorilor	244
6.3. Participarea autorizată la anumite activități	245
6.4. Livrarea supravegheată (art. 151 C. pr. pen.)	247

6.5. Obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului (art. 152 C. pr. pen.).....	249
6.6. Obținerea de date privind situația financiară a unei persoane (art. 153 C. pr. pen.).....	250
6.7. Conservarea datelor informatice	251

CAPITOLUL VII. PERCHEZIȚIA ȘI RIDICAREA DE OBIECTE ȘI ÎNSCRISURI

ÎNSCRISURI	253
Secțiunea I. Percheziția.....	253
1.1. Noțiunea și felurile percheziției	253
1.2. Percheziția domiciliară.....	255
1.2.1. Dispoziții comune	255
1.2.2. Cazurile și condițiile în care se poate dispune percheziția domiciliară.....	255
1.2.3. Procedura de emitere a mandatului de percheziție domiciliară.....	255
1.2.4. Procedura efectuării percheziției domiciliare.....	258
1.3. Întocmirea și cuprinsul procesului-verbal de percheziție	261
1.3.1. Măsurile prevăzute de lege cu privire la obiectele ori înscrisurile ridicate	262
1.4. Percheziția corporală	263
1.4.1. Percheziția unui vehicul.....	264
1.5. Procedura de efectuare a percheziției informatice.....	265
1.6. Ridicarea de obiecte și înscrisuri. Predarea obiectelor și înscrisurilor sau a datelor informatice.....	268
Secțiunea II. Expertiza și constatarea	270
2.1. Preliminarii	270
2.2. Constatările. Noțiunea și importanța	271
2.2.1. Procedura de efectuare a constatărilor.....	272
2.3. Expertizele ca mijloc de probă	273
2.3.1. Noțiunea și importanța expertizelor	273
2.3.2. Felurile expertizei.....	276
2.4. Procedura efectuării expertizei	278
2.5. Expertiza medico-legală psihiatrică.....	281
2.6. Autopsia medico-legală	286
2.6.1. Autopsia medico-legală a fătului sau a nou-născutului.....	287

2.7. Expertiza toxicologică	288
2.8. Examinarea medico-legală a persoanei.....	288
2.8.1. Examinarea fizică	288
2.9. Expertiza genetică judiciară	290
2.10. Fotografiera și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau ale altor persoane.....	291
Secțiunea III. Cercetarea la fața locului și reconstituirea	292
3.1. Noțiunea și importanța cercetării la fața locului.....	292
3.2. Sarcinile organelor judiciare ajunse la fața locului	293
3.3. Măsuri pregătitoare după sosirea la fața locului a echipei de cercetare	294
3.4. Efectuarea cercetării la fața locului.....	295
3.5. Fixarea rezultatelor cercetării la fața locului.....	296
3.6. Reconstituirea.....	298
3.6.1. Noțiunea, scopul și importanța reconstituirii	298
3.6.2. Felurile reconstituirii	300
3.6.3. Pregătirea în vederea efectuării reconstituirii.....	301
3.6.4. Efectuarea reconstituirii	302
Secțiunea IV. Mijloacele materiale de probă	304
4.1. Noțiunea și importanța mijloacelor materiale de probă	304
4.2. Clasificarea mijloacelor materiale de probă.....	305
4.3. Mijloacele de probă scrise	305
4.3.1. Cuprinsul și forma procesului-verbal	306

CAPITOLUL VIII. MĂSURILE PROCESUALE CE POT FI LUATE ÎN

FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ	307
Secțiunea I. Noțiunea, scopul și clasificarea măsurilor procesuale.....	307
1.1. Noțiune și scop	307
1.2. Clasificarea măsurilor procesuale.....	309
Secțiunea II. Măsurile preventive. Aspecte generale.....	311
2.1. Natura juridică și scopul măsurilor preventive	311
2.2. Scopul, condițiile generale de aplicare și categoriile măsurilor preventive.....	312
2.3. Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în cursul urmăririi penale	313
2.4. Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în procedura camerei preliminare	315

2.5. Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în cursul judecății	316
2.6. Verificarea măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară.....	317
2.7. Verificarea măsurilor preventive în cursul judecății	318
Secțiunea III. Luarea măsurilor preventive.....	319
3.1. Reținerea (art. 209 C. pr. pen.).....	319
3.2. Încunoștințarea despre reținere	322
Secțiunea IV. Controlul judiciar	323
4.1. Condiții generale	323
4.2. Luarea măsurii controlului judiciar de către procuror	323
4.3. Calea de atac împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror	324
4.4. Luarea măsurii controlului judiciar de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată.....	325
4.5. Conținutul controlului judiciar	325
4.6. Durata controlului judiciar (art. 215 ¹ C. pr. pen.).....	328
Secțiunea V. Controlul judiciar pe cauțiune	329
5.1. Aspecte generale.....	329
5.2. Conținutul cauțiunii	329
Secțiunea VI. Arestul la domiciliu	331
6.1. Condițiile generale de luare a măsurii arestului la domiciliu	331
6.2. Luarea măsurii arestului la domiciliu de către judecătorul de drepturi și libertăți	332
6.3. Luarea măsurii arestului la domiciliu de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată.....	333
6.4. Conținutul măsurii arestului la domiciliu	333
6.5. Durata arestului la domiciliu	335
Secțiunea VII. Arestarea preventivă	336
7.1. Condițiile și cazurile de aplicare a măsurii arestării preventive	336
7.2. Propunerea de arestare preventivă a inculpatului în cursul urmăririi penale (art. 224 C. pr. pen.).....	338
7.2.1. Soluționarea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale (art. 225 C. pr. pen.)	338
7.2.2. Admiterea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale (art. 226 C. pr. pen.)	339

7.2.3. Respingerea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale (art. 227 C. pr. pen.)	339
7.3. Încunoștințarea despre arestarea preventivă și locul de deținere a inculpatului arestat preventiv (art. 228 C. pr. pen.).....	340
7.4. Luarea măsurilor de ocrotire în caz de arestare preventivă în cursul urmăririi penale (art. 229 C. pr. pen.)	341
7.5. Mandatul de arestare preventivă (art. 230 C. pr. pen.)	341
7.5.1. Executarea mandatului de arestare preventivă emis în lipsa inculpatului	342
7.5.2. Prelungirea arestării preventive în cursul urmăririi penale (art. 234 C. pr. pen.).....	344
7.5.3. Procedura prelungirii arestării preventive în cursul urmăririi penale (art. 235 C. pr. pen.)	345
7.6. Admiterea propunerii de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale (art. 236 C. pr. pen.)	346
7.7. Arestarea preventivă a inculpatului în procedura de cameră preliminară și în cursul judecății.....	347
7.8. Tratamentul medical sub pază permanentă.....	348
Secțiunea VIII. Încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive	348
8.1. Încetarea de drept a măsurilor preventive	348
8.2. Revocarea măsurilor preventive și înlocuirea unei măsuri preventive cu o altă măsură preventivă	350
8.3. Condiții speciale de aplicare față de minori a măsurilor preventive	352

CAPITOLUL IX. MĂSURILE DE SIGURANȚĂ, MĂSURILE

ASIGURĂTORII ȘI RESTITUIREA LUCRURILOR	354
Secțiunea I. Măsurile de siguranță.....	354
1.1. Aspecte generale.....	354
1.2. Obligarea provizorie la tratament medical.....	355
1.3. Procedura de aplicare și de ridicare a măsurii provizorii de obligare la tratament medical	355
1.4. Condițiile de aplicare a internării medicale provizorii și conținutul acestei măsuri.....	357
1.5. Procedura de aplicare a măsurii de internare medicală provizorie și de ridicare a acesteia	358
1.6. Interzicerea accesului la competiții sportive, ca măsură de siguranță	359

Secțiunea II. Măsurile asigurătorii.....	362
2.1. Condițiile generale.....	362
2.2. Contestarea măsurilor asigurătorii.....	364
2.3. Procedura sechestrului.....	365
2.4. Cazuri speciale de valorificare a bunurilor mobile sechestrare.....	366
2.4.1. Valorificarea bunurilor mobile sechestrate în cursul urmăririi penale.....	367
2.4.2. Valorificarea bunurilor mobile sechestrate în cursul judecății	368
2.4.3. Contestarea modului de valorificare a bunurilor mobile sechestrate.....	369
2.5. Procesul-verbal de sechestru și notarea sau înscrierea ipotecară.....	369
2.6. Poprirea, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare.....	370
2.6.1. Poprirea.....	370
2.6.2. Restituirea lucrurilor.....	371

CAPITOLUL X. ACTELE PROCESUALE ȘI PROCEDURALE

COMUNE.....	372
Secțiunea I. Noțiunea și clasificarea actelor procesuale și procedurale.....	372
1.1. Noțiunea de act procesual și act procedural.....	372
1.2. Clasificarea actelor procesuale și procedurale	373
Secțiunea II. Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere (art. 257 C. pr. pen.)	375
2.1. Citația. Noțiune.....	375
2.2. Modul de citare.....	376
2.2.1. Conținutul citației	377
2.3. Locul de citare	377
2.3.1. Înmânarea citației.....	379
2.3.2. Înmânarea citației altor persoane	381
2.3.3. Dovada de primire și procesul-verbal de predare a citației.....	382
2.4. Mandatul de aducere	383
2.5. Executarea mandatului de aducere.....	385
2.6. Accesul la bazele electronice de date	386

CAPITOLUL XI. INSTITUȚII CE REGLEMENTEAZĂ VALABILITATEA ACTELOR DE PROCEDURĂ ÎN FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ	387
Secțiunea I. Termenele în faza de urmărire penală.....	387
1.1. Aspecte introductive.....	387
1.2. Clasificarea termenelor	388
1.3. Calcularea termenelor.....	389
1.3.1. Calculul termenelor procedurale	390
1.3.2. Calculul termenelor substanțiale	390
1.4. Consecințele nerespectării termenului	391
1.5. Acte considerate ca făcute în termen	391
Secțiunea II. Cheltuielile judiciare	392
2.1. Acoperirea cheltuielilor judiciare	392
2.2. Sumele cuvenite martorului, expertului și interpretului.....	392
2.3. Plata cheltuielilor avansate de stat în caz de renunțare la urmărirea penală, condamnare, amânarea aplicării pedepsei sau renunțarea la aplicarea pedepsei	393
2.4. Plata cheltuielilor avansate de stat în celelalte cazuri (art. 275 C. pr. pen.)	393
2.5. Plata cheltuielilor judiciare făcute de părți (art. 276 C. pr. pen.)	395
Secțiunea a III-a. Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale, înlăturarea unor omisiuni vădite.....	396
3.1. Modificarea actelor procedurale	396
3.2. Îndreptarea erorilor materiale.....	396
3.3. Înlăturarea unor omisiuni vădite	397
Secțiunea a IV-a. Nulitățile în materia urmăririi penale	397
4.1. Aspecte introductive.....	397
4.2. Clasificarea nulităților	398
4.3. Efectele nulităților	398
4.4. Nulitățile absolute.....	399
4.5. Nulitățile relative.....	400
4.6. Amenda judiciară	401
4.7. Procedura privitoare la amenda judiciară	404
Secțiunea a V-a. Sancțiuni procedurale penale	404
5.1. Aspecte preliminare	404
5.2. Inadmisibilitatea.....	405
5.3. Decăderea	406
5.4. Inexistența.....	406

CAPITOLUL XII. PROCEDURI SPECIALE	408
Secțiunea I. Acordul de recunoaștere a vinovăției	408
1.1. Titularii acordului de recunoaștere a vinovăției și limitele acestuia.....	408
1.2. Sesizarea instanței cu acordul de recunoaștere a vinovăției.....	410
1.3. Contestația privind durata procesului penal	411
Secțiunea II. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice	412
2.1. Aspecte generale.....	412
2.2. Măsurile preventive ce pot fi dispuse față de persoana juridică.....	413
Secțiunea III. Procedura în cauzele cu infractori minori	415
3.1. Aspecte generale.....	415
3.2. Referatul de evaluare a minorului.....	415
Secțiunea IV. Procedura dării în urmărire	416
4.1. Darea în urmărire	416
4.2. Activitățile ce pot fi efectuate în procedura urmăririi	417
Secțiunea V. Cooperarea judiciară internațională	419
5.1. Dispoziții generale privind asistența judiciară internațională.....	419
5.2. Procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării.....	419
 A n e x e	
Modele de acte procesuale și procedurale ce se întocmesc în faza de urmărire penală	421
 Bibliografie	576

CAPITOLUL I

NOȚIUNI GENERALE CU PRIVIRE LA URMĂRIREA PENALĂ

Secțiunea I

Urmărirea penală – prima fază a procesului penal

1.1. PRELIMINARI

Fiind o componentă de bază a procesului penal, urmărirea penală a evoluat în timp odată cu acesta. Se apreciază că, în devenirea sa istorică, procesul penal a cunoscut trei mari sisteme, și anume: *sistemul acuzatorial, sistemul inchizitorial și sistemul mixt*.

Ca urmare a influenței justiției private în sistemul acuzatorial, *partea cea mai importantă a procesului penal o reprezenta judecata*, motiv pentru care activitățile procesuale se desfășurau mai mult la instanță sau aproape în exclusivitate în fața acesteia, *cauza fiind considerată un litigiu privat între victimă și infractor*¹.

Numele de sistem acuzatorial se datorează faptului că *pornirea procesului penal se făcea la inițiativa părții vătămate* care avea o largă inițiativă inclusiv pe parcursul desfășurării acestuia, *iar cauza începea direct cu judecata, care era orală și publică*.

În cadrul judecății, acuzatorul avea dreptul să-și sprijine acuzațiile pe orice probe, iar acuzatul își putea dovedi nevinovăția prin orice mijloace². Acest lucru convenea judecătorilor, deoarece le oferea posibilitatea de a da soluții discreționare, mai ales că pentru stabilirea vinovăției sau nevinovăției puteau invoca inclusiv semnele divine.

¹ N. Volonciu, *Tratat de procedură penală*, vol. II, Ed. Paideia, București, 1996, p. 7.

² Gr. Theodoru, L. Moldovan, *Drept procesual penal*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1976, p. 114.

Pe parcurs însă, ca urmare a evoluției societății în ansamblul său și pe măsură ce se consolidau funcțiile statului, sistemul acuzatorial a fost înlocuit cu sistemul *inchizitorial*, care își are rădăcinile în dreptul canonic, desfășurat în fața organelor de jurisdicție ecleziastice¹.

Sistemul inchizitorial era la fel de injust, deoarece aplica reguli de drept care permiteau ca nobilul să fie crezut înaintea iobagului, clericul înaintea laicului, bărbatul înaintea femeii, iar mijloacele de probă erau limitate și ierarhizate, astfel că *mărturisirea era socotită o regină a probelor*, în timp ce declarația unui singur martor nu era luată în seamă (*testis unus testis nullus*) decât în condițiile în care era dublată de declarația altui martor care să o confirme pe prima².

În timp, datorită caracterului său represiv și datorită modului de efectuare a justiției penale, vădit părtinitor, care pune înaintea drepturilor fundamentale ale persoanei interesele celor puternici, aceștia prevalându-se de faptul că acționează în numele statului pe care pretindeau că numai ei îl pot reprezenta și apăra, sistemul inchizitorial a fost și el abandonat.

Paralel cu metodele și practicile mai sus menționate a apărut și s-a dezvoltat ideea unei armonizări a legislației procesual penale cu realitățile social-economice ale vremii, ceea ce a dus la nașterea celui de-al treilea sistem, și anume sistemul *mixt*, care s-a dezvoltat prin îmbinarea unor elemente caracteristice sistemelor vechi, abandonate.

Astfel, procesul penal mixt preia de la sistemul inchizitorial faza de instrucție prealabilă (urmărirea), care se desfășura din oficiu și era preponderent scrisă și secretă, iar de la sistemul acuzatorial, faza de judecată, care era publică, orală și contradictorie³.

Sigur că aceste preluări au fost făcute în timp și în mod selectiv, dar ceea ce interesează este faptul că, odată cu apariția sistemului procesual mixt se pun bazele procesului penal format din două mari faze: *urmărirea penală și judecata*.

Tot în cadrul acestui mecanism procesual mixt a fost adoptat și sistemul liberei aprecieri a probelor, care, pe de o parte, a limitat prin lege dreptul de a folosi orice fel de probă, atât în faza de urmărire penală, cât și în faza de judecată, iar pe de altă parte a descătușat organul judiciar de obligația respectării unei anume ierarhii dinainte stabilite.

¹ Gr. Theodoru, *Tratat de drept procesual penal*, ed. a II-a, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 12.

² N. Volonciu, *op. cit.*, p. 333.

³ Gr. Theodoru, L. Moldovan, *op. cit.*, p. 116.

În aceste condiții, evoluția procesului penal a fost diferită în funcție de condițiile social-economice și politice din fiecare țară. La noi s-a ajuns pe parcurs la formula procesului penal format din trei faze, și anume: *urmărirea penală, judecata și punerea în executare a hotărârii penale rămase definitive*.

În literatura de specialitate¹ se face mențiunea că denumirea activității procesuale ce are loc înaintea judecătii este folosită în funcție de reglementarea fazei respective, precum și de tradiția juridică locală. Astfel, sunt folosite denumiri cum ar fi cele de: cercetare, anchetă, instrucție, investigație, prime cercetări, anchetă preliminară etc.

Noțiunea de „urmărire penală” este proprie reglementării românești actuale, fiind, se pare, o consecință a caracterului unitar al fazei procesuale respective și, nu în ultimul rând, a modalităților unice în care se realizează această activitate.

Însă, urmărirea penală poate avea și o compunere complexă, exemplu fiind Codul de procedură penală din 1936, potrivit căruia urmărirea penală putea fi formată din prime cercetări sau instrucție ori din parcurgerea ambelor etape. Pe de altă parte între sensul actual și cel anterior există diferențe de conținut, dat fiind faptul că în terminologia codului din 1936 „urmărirea” echivala cu punerea în mișcare a acțiunii penale și îndeplinirea celorlalte activități procesuale legate de aceasta.

Activitatea procesuală care premergea judecătii nu constituia o fază unică a procesului sau o modalitate unitară în care se realiza aceasta, cele trei noțiuni, respectiv *primele cercetări, urmărirea și instrucția penală*, aveau conținuturi mult deosebite față de actuala reglementare².

Prin organizarea judiciară din 1952, a fost desființată instituția judecătorului de instrucție, urmărirea penală concretizându-se în continuare, până în 1969, în două forme paralele, *cercetarea și ancheta penală*.

Înainte de a comenta pe scurt fiecare din aceste etape din faza de dinaintea judecătii, credem că este nevoie să facem unele precizări în legătură cu organele judiciare, respectiv poliția judiciară care desfășura activități procesuale în faza de urmărire.

Din categoria respectivă făceau parte atât poliția judiciară propriu-zisă, cât și procurorii din cadrul Ministerului Public și, respectiv, judecătorii cu drept de jurisdicție³. Calitatea de organ al poliției judiciare nu o dobândeau

¹ N. Volonciu, *op. cit.*, p. 7.

² *Idem*, p. 37.

³ N. Volonciu, *op. cit.*, p. 36.

numai persoanele din cadrul poliției, ci, în funcție de diverse reglementări, încă numeroși alți factori, atât din rândul aparatului administrativ, cât și din cadrul magistraturii.

În accepția Codului de procedură penală din 1936, magistrații puteau exercita activități de poliție, cazuri în care ei se manifestau ca adevărați ofițeri de poliție judiciară, deși sub aspect organizatoric erau exponenții puterii judecătorești. O exercitare a poliției judiciare de către judecătorul de la judecătorie era necesară deoarece, potrivit legii, judecătorii nu aveau parchete, procurorii fiind constituiți în asemenea organisme numai începând cu nivelul tribunalului¹.

Merită reținut și faptul că, deși ofițerii de poliție judiciară reprezentau treapta cea mai înaltă în ierarhia organelor cu atribuții de poliție judiciară, aceștia nu aveau nimic comun cu statutul militar al ofițerilor.

Primele cercetări constau, potrivit legii, în strângerea informațiilor sau probelor necesare pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, după care procesul penal continua, după caz, fie prin sesizarea instanțelor de judecată competente, fie prin trimiterea cauzei spre *instruire* la judecătorul de instrucție în vederea adâncirii sau completării cercetărilor.

Codul penal din acea perioadă împărțea infracțiunile în *crime, delictes și contravenții*, iar procedurile de urmărire penală și judecată erau strâns corelate cu aceste categorii juridice ale dreptului penal substanțial.

În acest context ofițerii de poliție judiciară puteau fi sesizați prin plângere, denunț sau din oficiu cu orice fel de infracțiune. Pentru faptele ușoare din categoria contravențiilor poliția judiciară avea dreptul să facă primele cercetări, să pună în mișcare acțiunea penală și să trimită în judecată pe inculpat. În cazul faptelor mai grave poliția judiciară înștiința parchetul tribunalului, iar procurorul proceda în consecință după cum persoana făptuitorului era cunoscută sau nu, pentru a putea pune în mișcare acțiunea penală.

Prin punerea în mișcare a acțiunii penale se considera că scopul primelor cercetări era realizat și indiferent de cine au fost efectuate (poliție judiciară sau judecător de instrucție) actele erau înaintate Ministerului Public care proceda conform normelor privind urmărirea.

Procurorul își materializează urmărirea într-un rechizitoriu care atunci când era înaintat judecătorului de instrucție se numea *rechizitoriu introductiv*, iar când era trimis instanței competente purta numele de *rechizitoriu definitiv*.

¹ *Idem*, p. 37.

În principiu, procurorul de la Ministerul Public de pe lângă tribunal după primirea actelor privitoare la primele cercetări punea în mișcare acțiunea penală și proceda în funcție de caz, astfel:

- dacă fapta constituia crimă, trimitea cauza judecătorului de instrucție cu concluzii de a instrui cauza;
- dacă fapta era un delict de natură complicată sau gravă, trimitea cauza judecătorului de instrucție pentru instruire, iar în caz contrar, direct instanței competente pentru judecare;
- dacă fapta era contravenție cauza se trimitea totdeauna spre judecare instanței competente;
- dacă fapta era de competența altei instanțe decât cea din circumscripția judiciară a procurorului acesta trimitea cauza Ministerului Public care proceda în consecință;
- dacă fapta nu întrunea elementele constitutive ale unei infracțiuni sau acțiunea penală era stinsă Ministerul Public *clasa* motivat cauza.

Deși urmărirea ca activitate de punere în mișcare a acțiunii penale era de regulă un atribut al procurorului, potrivit Codului de procedură penală din 1936, aceasta putea fi dispusă și de alte persoane.

De exemplu, în materie de delictе și contravenții ce intrau în competența judecătoriei de pace, partea vătămată putea pune în mișcare acțiunea penală prin plângere adresată instanței de judecată, chiar fără constituire de parte civilă. În cazurile de competența tribunalului (delictе) plângerea directă adresată instanței era posibilă numai dacă persoana vătămată se constituia parte civilă. Atunci când era vorba de crimă, plângerea părții vătămate nu putea sesiza niciodată direct instanța de judecată, dar acest act punea în mișcare acțiunea penală când era adresat *judecătorului de instrucție*.

Cât privește *instrucția penală*¹ aceasta se deosebea de primele cercetări (care aveau ca sarcină punerea în mișcare a acțiunii penale), prin aceea că avea drept scop descoperirea și constatarea probelor și indiciilor pe baza cărora se putea decide dacă este cazul ca inculpatul să fie trimis în judecată.

Instrucția penală se făcea în mod obligatoriu în toate cazurile de crime, iar pentru delictе numai în măsura în care Ministerul Public găsea necesar. Dacă judecătorul de instrucție era sesizat direct prin plângerea persoanei vătămate, acesta trebuia să comunice plângerea și procurorului, iar după ce primea rechizițiile de la procuror era obligat să procedeze la efectuarea instrucției.

¹ N. Volonciu, *op. cit.*, p. 51-53.

În activitatea sa judecătorul de instrucție era întotdeauna asistat de greșier, iar la sfârșitul instrucției avea loc un fel de prezentare a materialului probator, la care participau inculpatul, apărătorul, celelalte părți și procurorul. Analiza pieselor din dosarul cauzei se făcea sub semnul contradictorialității.

Hotărârea prin care judecătorul de instrucție se pronunța la terminarea instrucției asupra rezultatelor purta denumirea de *ordonanță definitivă*, iar cele date pe parcursul instruirii se numeau *ordonanțe simple*.

Prin ordonanța definitivă judecătorul de instrucție putea da una din următoarele soluții:

➤ *Scoaterea de sub urmărire* – când constata că fapta nu există sau nu poate fi imputată inculpatului ori nu cade sub prevederile legii penale, precum și atunci când acțiunea penală era stinsă;

➤ *Trimiterea în judecată* – când constata că sunt suficiente indicii despre existența și vinovăția inculpatului și fapta constituie orice infracțiune cu excepția crimelor;

➤ *Transmiterea actelor la Camera de acuzare* – când constata că fapta constituie crimă și sunt suficiente probe despre existența ei și vinovăția inculpatului.

Încheiem această scurtă incursiune în trecutul apropiat a procedurilor de urmărire penală cu concluzia trasă de prof. univ. dr. Nicolae Volonciu care spune că¹ „din diversele combinații în care reglementările particulare realizează modul propriu de realizare a urmăririi penale se pot cristaliza în dreptul procesual penal contemporan trei mari forme în care este organizată această primă fază procesuală, și anume:

a) urmărirea penală *proprie procedurii judiciare cu accente acuzatoriale sporite*;

b) urmărirea penală *pluriformă*, realizată în modalități distincte, posibile în paralel sau succesiv și efectuată de numeroase organe cu o competență funcțională foarte diferită;

c) urmărirea penală *unitară* în care de regulă un singur organ cu competență generală desfășoară întreaga activitate sub supravegherea Ministerului Public. În acest din urmă caz, urmărirea nu își schimbă esența și natura juridică chiar dacă este realizată de procuror, în condițiile și cu particularitățile derivate din faptul că organul care instrumentează cauza este un magistrat cu o poziție superioară organului obișnuit de poliție judiciară.

¹ Pentru detalii, inclusiv elemente de drept comparat, a se vedea N. Volonciu, *op. cit.*, vol. II, p. 35-52.

1.2. NECESITATEA ȘI IMPORTANȚA URMĂRIRII PENALE

Dacă privim lucrurile numai prin prisma rolului determinant pe care îl au probele în soluționarea echitabilă a cauzelor penale și dacă ținem seama de faptul că acestea sunt adunate în faza de urmărire penală, vom avea o imagine suficient de clară cu privire la necesitatea și importanța urmăririi penale ca primă fază a procesului penal.

Dar importanța și necesitatea urmăririi penale nu rezidă numai în strângerea și administrarea probelor, ea are în vedere o plajă mult mai largă de probleme ce țin, pe de o parte, de soluționarea justă și temeinică a cauzelor, iar pe de altă parte, de realizarea unei politici penale care să corespundă nevoilor unui stat de drept.

Plecând de la aceste deziderate majore, în literatura de specialitate¹ se apreciază că în condițiile vieții sociale moderne, în care infracțiunile devin din ce în ce mai variate, iar modul lor de realizare ține pasul cu dezvoltarea științei și tehnicii, victima, ca persoană particulară, s-ar găsi dezarmată față de infractori, fără sprijinul unor organe abilitate de stat, care au dotarea și pregătirea profesională necesară în lupta contra infracționalității. Efectuarea urmăririi penale ca fază premergătoare judecării are și rolul de a evita trimiterea în judecată a tuturor persoanelor asupra cărora planează o bănuială că ar fi comis o faptă penală, având în vedere faptul că judecata se desfășoară cu respectarea principiului publicității, lucru care ar fi extrem de dăunător pentru o persoană nevinovată.

Existența organelor abilitate care să mențină ordinea de drept în stat este cu atât mai necesară cu cât *„nimic din tot ceea ce progresul a pus la îndemâna omului modern spre o folosință onestă și binefăcătoare nu a rămas nespeculat de odioasa armată a infractorilor. În lupta contra crimei, societatea este datoare să pună la contribuție toate mijloacele pe care civilizația actuală i le oferă. La perspicacitatea și ingeniozitatea infractorilor moderni trebuie să se răspundă printr-o organizare metodică și serioasă a urmăririi. După cum infractorii își perfecționează sistemele lor de atac, astfel societatea trebuie să-și perfecționeze sistemele sale de luptă”*².

În desfășurarea procesului penal, faza de urmărire se justifică din considerente de ordin teoretic și practic, cum ar fi³:

¹ N. Volonciu, *op. cit.*, p. 8.

² I. Tanoviceanu, *Tratat de drept și procedură penală*, Tipografia „Curierul Judiciar”, București, 1924-1927, p. 514-515.

³ St. Tulbure, *Urmărirea penală*, în R.R.D. nr. 4/1988, p. 40-41.

a) în general faptele penale se comit în ascuns, de către infractori periculoși, bine informați și pregătiți, care doresc și nu de puține ori reușesc să facă să dispară o serie întreagă de urme ale infracțiunii. Pentru îngrădirea acestor acțiuni, pentru descoperirea cât mai rapidă a infracțiunilor, ridicarea și conservarea urmelor și pentru identificarea și prinderea infractorilor se impune efectuarea unor activități specifice de către organe specializate și pregătite în acest scop;

b) de regulă, în faza de urmărire penală se face trierea între cei ce sunt vinovați de comiterea unei infracțiuni și cei nevinovați sau cei care nu pot fi trași la răspundere penală, evitându-se expunerea în public a acestora din urmă. În felul acesta se dă viață prevederilor unor principii fundamentale ale procesului penal, cum sunt prezumția de nevinovăție, respectarea demnității umane, garantarea libertății persoanei etc.;

c) activitatea instanțelor de judecată este ușurată, pe de o parte, prin diminuarea numărului de cauze deduse judecătii, iar pe de altă parte, prin furnizarea materialului probator în vederea clarificării tuturor aspectelor necesare pentru stabilirea adevărului, corecta aplicare a legii și justa individualizare a pedepsei;

d) modul în care este concepută și organizată instanța de judecată, precum și competențele acesteia justifică pe deplin existența urmăririi penale ca primă fază a procesului penal. Este greu de imaginat că instanța de judecată care își desfășoară activitatea în ședințe publice ar putea să se ocupe și de descoperirea infracțiunilor, de identificarea și reținerea infractorilor, precum și de strângerea probelor. În acest context, merită a fi reținut și aspectul privitor la asigurarea obiectivității în soluționarea cauzei, în sensul că temeinicia unei hotărâri ar fi pusă sub semnul îndoielii dacă atât urmărirea penală, cât și judecata ar fi efectuate de același organ judiciar. De altfel, structura procesului penal ce are ca primă fază urmărirea penală este fundamentată printre altele și pe concepția că *cine judecă nu poate urmări și invers*.

Totuși, rolul urmăririi penale nu este numai acela de a pune la dispoziția instanțelor judecătorești materialul probator necesar stabilirii vinovăției infractorilor și tragerii la răspundere a acestora sau, altfel spus, de a fi un fel de fabrică de produs probe, ci și acela de instituție procesuală care, în limita activităților specifice, realizează și funcția preventiv-educativă a procesului penal.

Astfel, operativitatea și promptitudinea în activitatea de constatare a infracțiunilor, precum și identificarea în timpul cel mai scurt a făptuitorilor sunt aspecte importante de natură să dea satisfacție opiniei publice care este indignată de comiterea infracțiunilor respective.

Pe de altă parte, acțiunile organelor de urmărire penală întăresc sentimentul de încredere al populației în inevitabilitatea actului de justiție și au un puternic impact în rândul persoanelor care sunt tentante să comită infracțiuni¹.

Secțiunea II

Obiectul, scopul, sarcinile și limitele urmăririi penale

2.1. OBIECTUL URMĂRIIRII PENALE

Normele juridice care reglementează întregul lanț de activități specifice fazei de urmărire penală își au sediul în Titlul I, Cap. I-VII, art. 285-341² din partea specială a Codului de procedură penală și în unele legi speciale.

Importanța pe care legiuitorul o acordă delimitării obiectului urmăririi penale rezultă și din faptul că, încă din primul articol, respectiv art. 285 alin. (1) C. pr. pen., se precizează că: „urmărirea penală are ca obiect strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea persoanei care a săvârșit o infracțiune și la stabilirea răspunderii penale a acestuia, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată”.

În doctrină sunt formulate mai multe definiții cu privire la obiectul urmăririi penale, însă toate sunt apropiate ca sens și conținut de formularea cuprinsă în art. 285 C. pr. pen., motiv pentru care ne vom referi doar la două dintre ele.

Într-o primă opinie³, după ce este reprodus conținutul art. 285 C. pr. pen., se face observația, pertinentă după părerea noastră, că din conținutul activității ce face obiectul urmăririi penale se deduce implicit că faza urmăririi penale începe odată cu activitatea de cercetare și se sfârșește în momentul în care se dispune trimiterea în judecată, clasarea sau renunțarea la urmărirea penală.

Într-o altă opinie⁴, convergentă cu prima, se menționează faptul că activitățile ce se realizează în cadrul urmăririi penale au un conținut complex,

¹ Gr. Theodoru, L. Moldovan, *op. cit.*, p. 194.

² Reglementarea anterioară, art. 200-278 C. pr. pen.

³ V. Dongoroz și col., *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român*, Ed. Academiei, București, 1976, p. 25.

⁴ I. Neagu, *Tratat de procedură penală*, Ed. PRO, 1997, p. 398.

conținut determinat de specificul problemelor ce se impun a fi rezolvate în fiecare cauză penală.

Arătăm că obiectul urmăririi penale, așa cum este el definit în art. 285 C. pr. pen., are în vedere activități deosebit de importante pe care le desfășoară organele de urmărire penală cum sunt: strângerea probelor necesare cu privire la existența sau inexistența infracțiunilor, identificarea făptuitorului sau a făptuitorilor, după caz, precum și stabilirea răspunderii penale a acestora. Fiecare dintre aceste segmente de activitate sunt deosebit de importante și, de aceea, pe scurt, le vom analiza pe rând:

➤ astfel, în cazul activității de strângere a probelor, legea vizează acele operații de descoperire, ridicare, examinare și apreciere a elementelor probatorii pe baza cărora să poată fi stabilit adevărul în cauză.

➤ cu privire la existența infracțiunilor, în doctrină¹ se apreciază că această referire trebuie înțeleasă ca obligație a organelor judiciare de a avea în vedere infracțiunile în materialitatea lor, indiferent de faza de desfășurare a activității infracționale. Astfel, organele de urmărire penală vor aduna probe atât când este vorba de o infracțiune consumată, cât și în cazul în care infracțiunea a rămas în faza de tentativă.

➤ prin identificarea făptuitorului sau a făptuitorilor se înțelege că organele de urmărire penală au sarcina ca pe baza probelor adunate să realizeze o cunoaștere directă și completă a celor suspecti. Pe de o parte, această cunoaștere trebuie făcută², asupra persoanei fizice și a identității acesteia, iar pe de altă parte, asupra calității procesuale pe care o are persoana respectivă, în sensul că suspectii pot fi autori, coautori, instigatori sau complici.

➤ stabilirea răspunderii presupune mai întâi o bună cunoaștere a legii din partea organului de urmărire penală și un înalt profesionalism în aprecierea probelor. Sunt absolut necesare aceste lucruri, deoarece stabilirea răspunderii vizează atât lămurirea împrejurărilor în care s-a comis fapta, cât și aspectele privitoare la vinovăție, la existența sau inexistența unei cauze de nepedepsire, la garantarea libertății persoanei, la respectarea prezumției de nevinovăție și a demnității umane.

Pe lângă obligațiile ce decurg din dispozițiile privitoare la administrarea probelor și identificarea făptuitorilor, organele de urmărire penală pot lua măsuri de constrângere cu caracter personal sau real, uneori dispunerea acestor măsuri fiind obligatorie.

¹ *Idem*, pct. 22.

² Gr. Theodoru, L. Moldovan, *op. cit.*, p. 195.

Așa, de exemplu, este obligatoriu a se lua măsuri de ocrotire atunci când a fost dispusă măsura reținerii sau a arestării preventive față de un suspect sau inculpat în a cărui ocrotire se află persoane din categoria celor menționate la art. 229 C. pr. pen.

În același timp, organele de urmărire penală trebuie să aibă în vedere și alte măsuri cu caracter real, ca de exemplu¹: restrângerea inviolabilității domiciliului în caz de percheziție, violarea secretului corespondenței în cazurile interceptării acesteia, restrângerea atribuțiilor proprietății prin aplicarea unui sechestru etc.

Deși urmărirea penală are ca obiect principal rezolvarea aspectelor legate de latura penală a cauzei, aceasta nu exclude preocuparea și desfășurarea unor activități ce vizează aspectele civile ale respectivei cauze, fie prin restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii, fie prin indisponibilizarea bunurilor mobile sau imobile prin măsuri asigurătorii.

În practică există posibilitatea ca în timpul urmăririi penale să intervină o tranzacție între cel vătămat și suspect sau inculpat, părțile determinând cuantumul pagubei, iar persoana vătămată, fiind despăgubită, declară că renunță la orice alte pretenții materiale. Într-o asemenea situație, latura civilă a cauzei se consideră stinsă, iar partea nu mai poate reveni în fața instanței asupra celor convenite, formulând noi pretenții, în valorificarea aceleiași pagube².

Obiectul urmăririi penale conține și activități privitoare la martori, respectiv identificarea, citarea și ascultarea acestora, iar atunci când se impune, aducerea silită.

Realizarea întregului lanț de activități specifice obiectului urmăririi penale își află concretizarea în tot atâtea acte procesuale și procedurale pe care organul de urmărire penală trebuie să le efectueze.

Este evident că, toate aceste acte se constituie ca piese la dosarul cauzei, ele făcând obiectul unor înscrisuri care trebuie să aibă forma și conținutul prevăzut de lege pentru fiecare act în parte. Un alt aspect deosebit de important în activitatea de urmărire penală este cel referitor la persoana vătămată prin infracțiune.

Deși art. 285 C. pr. pen. nu face o trimitere expresă cu privire la victimă, totuși la o analiză mai atentă vom observa că această referire poate fi dedusă implicit.

¹ N. Volonciu, *op. cit.*, p. 10.

² *Idem*, p. 11.